

Biskopen og tilsynstjenesten

Biskop Olav Skjeveslands vigslingstale ved vigslingen av Erling J. Pettersen til ny biskop i Stavanger bispedømme 8. november 2009

Kjære menighet! Kjære Stavanger bispedømme! - Og kjære Erling!

Det er en stor glede å få feire bispevigsling i denne storslagne og likevel så intime kirke som Domen i Stavanger! Vi hørte introduksjonen for noen minutter siden: "En ny tilsynsmann i vår kirke fremstilles for oss i dag. Erling Pettersen er kalt til biskop -". Det retter blikket fremover – i forventning om at Gud, gjennom Erling og hans mange medarbeidere, vil føre denne vitale kirkeregionen videre.

Og så lød nettopp ordet om "å ha tilsyn med" Guds menighet. "Tilsyn" er vel et allment fenomen, tenker vi umiddelbart når vi hører det ordet. På mange områder i samfunnet har vi "tilsyn" – og da forstått som kontroll av tjenesteutøvelse og særlig av standarder på en rekke ytelser. Tilsyn i kirken er ikke uten slike aspekter. Men *kirkelig* tilsyn, på sin side, har likevel sine klare særtrekk: "*Vær hyrder for den Guds flokk som dere har hos dere. Ha tilsyn med den, ikke av tvang, men av fri vilje, slik Gud vil*" – lyder det i 1. Peters brev (kap.5,2).

Hva er da *egenarten* ved det kirkelige tilsyn som biskopen blir betrodd gjennom vigsling? Jeg vil prøve å formulere et svar ved hjelp av tre stikkord: Jeg vil bruke noen minutter på tilsynets *fundament, form og formål*.

1. Først: Tilsyn i kirken har sitt særegne grunnlag, sitt *fundament*. Tilsyn til vanlig er basert på et regelverk, og utøves ut fra politisk vedtatte retningslinjer. Det *kirkelige* tilsyn har sitt fundament i kirkens læregrunnlag, uttrykt slik i ritualet: "Du skal ta vare på apostlenes lære etter vår kirkes bekjennelse". Det er en ladet setning, som handler om å føre kirkens læretradisjon videre på en fornyende måte. Noe annet grunnlag gis det heller ikke for en byggende bispetjeneste.

2. For det andre: Tilsynet har sin *form*. Vi forbinder lett ordet tilsyn med skarpt søkelys på forsømmelser, med nærgående granskning og saftige presseoppslag. Det kirkelige tilsyn går i en annen toneart. Formen er til syvende og sist *forkynnelse*. Ja, nettopp forkynnelse i både snevrere og videre betydning.

En biskops tjeneste er en forkynnende tjeneste – rett nok med sin særegne profil, bør vi legge til. Kirkens "maktmiddel" er, for nå å ty til slik språkbruk, Ordet. Du skal formidle, inspirere, rettlede – men også korrigere ved Ordet. Og i alt dette skal du, som ritualet sier, være "sindig og årvåken i ditt kall". Det må innebære å forstå sin tid, sitt sted og sin sammenheng. Det handler om nærvær, om å eie *situasjonsfornemmelse*. Det er et treffende ord for et viktig anliggende: situasjonsfornemmelse!

Til form hører også forum. Tilsynets tjeneste har mange arenaer: i gudstjenester og møter av ulikt slag, i medarbeidersamtaler og rådgivning, i offentlig debatt og kommunikasjon

gjennom mediene. Og ikke minst: Bruk visitasene som sentralt element i tilsynstjenesten! Menighetene får da anledning til å gjennomgå sin virksomhet med biskopen, og det er ytterst nyttige timer! Visitasen er en gammel og velprøvet arbeidsform i biskopens tjeneste. Ja, mer: Visitas er tjenesteplikt! Som folkekirkelig begivenhet står en bispevisitas fremdeles høyt i bevisstheten ute i lokalsamfunnet. Så gled deg til visitasene – og bruk dem godt! De utgjør en unik inngang til det lokale menighetsliv.

3. For det tredje: Tilsynet har sitt *formål* – et formål som har flere dimensjoner. Tilsynet er grunnleggende et oppmuntringens embete. Tilsyn fordrer nærhet til medarbeidere og menigheter – til prostene, prestene, til alle de leke ansatte - og til det store frivillige arbeid som lever her i bispedømmet. Tilsyn handler mye om relasjonsbygging – det vil si en tjeneste som søker å skape åpent og fortrolig samarbeid mellom alle aktører og virksomheter ute i kirkelandskapet. Dette innbefatter også organisasjonenes frivillige arbeid, som utgjør en sentral del av Rogalands kirkegeografi.

Det er mye dynamikk i kirkelivet i Rogaland. Dette bispedømmet er en oppfinnsom kirkeregion. Her vil kirke og misjon videre med det viktigste: evangeliet om Jesus Kristus til tro og etterfølgelse. Derfor fins her også mye utålmodighet hva gjelder å prøve nye kirkelige strukturer og arbeidsformer. Vår kirke vil i noen år fremover være i en formende overgangsfase. Overgangen vil berøre både stat/kirke-forholdet på riksplan og menighetenes arbeidsformer lokalt. Du, Erling, vil kunne observere, rapportere - og kanskje endog også justere - utviklingstrekk fra ditt utsiktspunkt i Stavanger med tanke på vår fremtidige kirkeutvikling.

”Tilsyn” handler om å ”se til” – se til at menigheter bygges på det fundament som kirkens lære innebærer. Og når en biskop rettmessig utøver sitt tilsyn, er det også menighetenes skyldighet å ta i mot ham som sin leder og medarbeider.

Stavanger har som kjent en lang og sterk tradisjon som misjonsbispedømme. Gi dén dimensjonen rom, støtte og kraft, Erling! Du har jo selv din egen kirkeerfaring ute. Du kommer som nevnt til en meget vital del av kirke-norge, som dessuten vet at kontakt med kirker ute betyr gjensidig inspirasjon. Og så er biskopen, med sin tilsynstjeneste, nettopp et bindeledd til det store økumeniske kirkefellesskap. - Ingen menighet er uten en større kirkelig innramming, og ingen kirke er uten relasjon til den verdensvide kirke. Biskopen i stiftet er det sentrale bindeledd ut til det vide økumeniske fellesskap.

Kjære Erling! - Nå begynner en ny fase i din og din families liv. Og et nytt kapittel i Stavanger bispedømmes historie skal skrives. Vi som er rundt deg i dag ønsker deg alt godt for tjenesten. Må Gud gi ditt tilsyn et klart og fintmerkende øye, en følsom situasjonsfornemmelse og de rette ord til rette tid.

Det er mange nå som vil søke å få fatt i deg, for slik er det å være biskop. Du skal ikke tenke på å innfri *alle* forventninger. Det er de *rette* forventninger du, ved Guds hjelp, skal prøve å innfri. Må Gud velsigne deg til det, så du selv blir til velsignelse. Gjennom å øve et tilsyn som har et fundament, en form og et tydelig formål! - Amen.